

РЕЦЕНЗИЯ

по конкурса за заемане на академичната длъжност „професор“
в научна област 2. Хуманитарни науки,
по професионално направление 2.1. Филология
(Тюркология и алтаистика; общо и сравнително езиковедство),
Катедра по тюркология и алтаистика,
Факултет по класически и нови филологии
Софийски университет „Св. Климент Охридски“,
обявен в ДВ бр. 88/13.10.2020 г., стр. 73

от проф. д-р Ирина Николаева Саръиванова,
професионално направление 2.1. Филология,
Катедра по тюркология и алтаистика,
Факултет по класически и нови филологии,
Софийски университет „Св. Климент Охридски“,
Член на научно жури (заповед № РД-38-540/18.11.2020 г.)

По конкурса за професор по 2.1. Филология (Тюркология и алтаистика; общо и сравнително езиковедство), обявен в ДВ бр. 88/13.10.2020 г., стр. 73, са постъпили документите на един кандидат – доц. д-р Милена Петрова Йорданова.

Представените по конкурса от кандидата документи съответстват на минималните изисквания на ЗРАСРБ, ППЗРАСРБ и ПУРПНСЗАДСУ. Съгласно подадената справка за съответствие с минималните национални изисквания за заемане на академичната длъжност „професор“ в научната област 2. Хуманитарни науки, професионално направление 2.1. Филология, доц. д-р Милена Йорданова е представила следното:

По Група от показатели А (мин. 50 т.) доц. Йорданова е представила диплома за образователната и научна степен „доктор“ от Софийския университет „Св. Климент Охридски“ (№ СУ 2013-59/20.06.2013 г.), 50 т. По Група от показатели В (мин. 100 т.) е представен монографичният труд „Морфосинтаксис на прилагателното име в турския език“ (УИ „Св. Климент Охридски“, 2020, 272 с.), 100 т. По Група от показатели Г (мин. 200 т.) е представила тринадесет публикации, общо 280 т. По Група от показатели Д

(мин. 100 т.) са посочени цитирания – общо 135 т. По Група от показатели Е (мин. 100 т.) кандидатът в конкурса за професор представя ръководство на успешно защитили докторанти, участие в национални и международни проекти и публикуване на учебник, общо 155 т.

За участие в конкурса кандидатът доц. д-р Милена Йорданова е представила списък с общо 15 заглавия, в т. ч. една монография, две публикувани книги на базата на защитен дисертационен труд за присъждане на образователна и научна степен „доктор“, десет статии (включително публикувани в научни издания, реферирани и индексирани в световноизвестни бази данни с научна информация или в редактирани колективни томове), един публикуван университетски учебник, съавторство в съставителство на речник.

Включените в подадената документация заглавия извън изискваните за участие в конкурса за професор са също в областта на алтайското и тюркското езикознание. Тези публикации включват още две монографии, двадесет статии (включително публикувани в научни издания, реферирани и индексирани в световноизвестни бази данни с научна информация или в редактирани колективни томове), научни рецензии и хроники.

Образованието и професионалното развитие на доц. д-р Милена Йорданова са пряко обвързани със Софийския университет „Св. Климент Охридски“. Като неин преподавател и впоследствие колега в Катедрата по тюркология и алтаистика, имам директни впечатления от израстването и реализацията ѝ в областта на общото и сравнителното езикознание. Доц. д-р Милена Йорданова завършва специалност „Тюркология“, а след това и магистърската програма „Приложно-лингвистична тюркология“ в Софийския университет. Започва работа като асистент в СУ „Св. Климент Охридски“ през 2007 г. Заявеният от нея интерес към съвременния турски език и утвърждаването ѝ като лингвист намира израз в нейния дисертационен труд *„Лингводидактическо моделиране на турската надежна система за българи (през призмата на местен и отделителен надеж)“*, защитен през 2013 г. (СУ „Св. Климент Охридски“). През 2016 г. е избрана за доцент по професионално направление 2.1. Филология (съвременен турски език – морфология и синтаксис) в Катедрата по

тюркология и алтаистика към Факултета по класически и нови филологии на Софийския университет „Св. Климент Охридски“.

Доц. д-р Милена Йорданова започва преподавателската си дейност със занятия по практически турски език и по практическа турска граматика, към които се прибавят курсовете „Увод в алтайското и тюркското езикознание“, „Сравнителна граматика на тюркските езици“, „Съвременен турски език – фонетика и фонология“, „Съвременен турски език – лексикология (и лексикография)“, „Турска диалектология“. Научната проблематика, изследвана в част от публикациите на кандидата (включително някои от представените за участие в конкурса), също отразява основните научни интереси на доц. д-р Йорданова в областта на фонетиката, морфологията, лексикологията (и лексикографията – като съавтор в съставянето на речник), сравнителното и съпоставителното езикознание.

Към казаното следва да бъдат прибавени и представените други доказателства, подкрепящи постиженията на кандидата, като организиране и участие в национални и международни научни форуми и проекти, научно ръководство, редакторска и съставителска дейност. Академичната дейност на доц. д-р Милена Йорданова е осъществена и в други направления, активно ангажирана е и с административни отговорности – от 2012 г. е дългогодишен член на няколко факултетски комисии, понастоящем е член на Факултетния съвет на ФКНФ и ръководител на Катедрата по методика на чуждоезиковото обучение.

Представената като хабилитационен труд монография *„Морфосинтаксис на прилагателното име в турския език“* е посветена на безспорно актуална тема от областта на езикознанието и по-специално на теоретичната граматика на турския език. Поставен в контекста на съвременни теоретични концепти по отношение на прилагателното име, трудът излиза от рамките на наложилия се в някои лингвистични школи дескриптивен подход и отразява оригинална авторова концепция, като представя едно съпоставително теоретично и същевременно функционално изследване. Демонстрираните компетентност и познаване на изследваната проблематика в предложения научен текст са основата, върху която е изграден аргументиран научен анализ, подкрепен с многообразие от примери. Теоретико-приложният характер на

изследването се допълва от детайлни приложения в края на текста, онагледяващи теоретичните постановки.

В българската тюрколожка школа теоретичните изследвания в областта на турското езикознание са твърде недостатъчно. Част от причините за този недостиг са свързани и с предизвикателството, което поставя изследването на лексико-граматични класове в аглутинативния турски език през призмата на флективния български език. Затова като особено достижение на кандидата може да се отчете осъществяването на това изследване чрез възприетия от авторката морфосинтактичен функционално-семантичен подход при анализа на прилагателното име, което още веднъж потвърждава приносния му характер. Подобен анализ заостря вниманието към тема, която би представлявала интерес както за специалисти филолози с водещ славянски език, така и за езиковеди извън полето на тюркологията, а методологичният аспект на текста отразява именно тази специфика.

Специално внимание трябва да се обърне и върху друг важен акцент в монографията: съпоставителният анализ на терминологията, свързана с адекватната система на турския език, и нововъведенията в понятийния апарат, предложени от автора, компенсират осезаема липса и затова са крайно необходими и на място в изследваната проблематика.

Друго достойнство на това изследване е неговият съпоставително-лингводидактичен аспект. Съпоставителният анализ на два неродствени езика, единият от които аглутинативен, а другият – флективен, традиционно е свързан с предизвикателства на различни равнища. В този смисъл в представената монография важно място заема предложената от доц. д-р Милена Йорданова дефиниция на прилагателното име, върху която стъпва анализът.

Същинската част на монографията представя подробен и задълбочен анализ на прилагателните имена в съвременния книжовен турски език в морфосинтактичен план: класификационен аспект (видове прилагателни имена), категорията интензивност, квантитативното измерение на прилагателните имена, както и анализ на техните синтактични функции. В класификационен аспект прилагателните имена са анализирани по структурни и съдържателни критерии. Отделено е внимание както на

продуктивните, така и на по-малко продуктивните афикси, на сложните прилагателни имена и на присъщите за турския език транспозиционни процеси. В съпоставителен и лингводидактически план трудът предлага важни констатации и адекватни решения, особено по отношение на композитите и процесите на адективизация и субстантивация. Като „най-благодатни“ за съпоставка могат да бъдат определени семантичните характеристики на прилагателните имена, с уговорката по отношение на предизвикателствата, които поставя тяхната специфика, свързана с признака склоняемост-несклоняемост. За изграждане на цялостната картина по отношение на турската адективна система допринася третата глава от монографията, посветена на категорията интензивност и начините за изразяване на интензификация в турския език. Вниманието, отделено в текста на квантитативното измерение на прилагателното име в турския език, е показателно за важността на комбинирането на морфосинтактичния с квантитативно-фреквенталния аспект за изграждането на един задълбочен анализ на този лексико-граматичен клас, върху която акцентира авторът.

В монографията доц. д-р Йорданова много убедително аргументира своя избор на морфосинтактичен анализ. Тук ще си позволя да отбележа още, че по отношение на турската граматична система, в лингводидактичен и съпоставителен аспект се откроява спецификата на организацията на изречението. В този смисъл синтактичните функции и мястото на прилагателното име в изречението закономерно допълват анализа на турската адективна система. Авторът прави паралел между българския и турския синтаксис, като констатира сходства и различия в синтактичните функции на прилагателното име в двата езика, подкрепен с богат емпиричен материал, с помощта на който достига до извода за наличието на ясно изразени сходства, независимо от типологичните разлики между двата езика.

Бих искала да поставя акцент и върху отношението, което лингводидактическият характер на изследването има към обучението по турски език както в академична среда, така и извън нея. Тази негова специфика го прави не само приложимо, но и необходимо в обучението на студентите от специалност „Тюркология“ на Софийския университет „Св. Климент Охридски“. Безспорно това изследване би било приложимо и необходимо и за изучаващите български език с водещ език турски.

Въз основа на изложеното дотук ще си позволя да заключа, че монографията на доц. д-р Милена Йорданова върху прилагателното име в съвременния турски език отговаря на всички изисквания за хабилитационен труд, представлява оригинално научно изследване, за което няма установено плагиатство, и представя съществен принос към контрастивната лингвистика, с ясно изразен лингводидактичен характер.

Двете монографии, публикувани на базата на дисертационния труд на доц. Йорданова, потвърждават нейния научен интерес към съпоставителните изследвания с лингводидактичен аспект в областта на теоретичната граматика на турския език.

За участие в конкурса са представени десет статии и доклади (три в съавторство са съпроводени със съответната декларация). Три от тях са публикувани в научни издания, реферирани и индексирани в световноизвестни бази данни с научна информация, което е показател за тяхната научна стойност и научен принос. Тези изследвания допълват общото впечатление от представените по конкурса доказателства за научни постижения за доц. д-р Милена Йорданова като изграден и утвърден учен-тюрколог с реализация в областта на общото и сравнителното езикознание. Анализът на представените за участие в конкурса публикации затвърждават нейния интерес не само в областта на теоретичната и на приложната граматика на турския език, но и в полето на съпоставителната лексикология, в съчетание с ясно изразен лингводидактичен аспект.

Научните ѝ търсения се допълват и от „*Граматичния минимум по турски език*“, в който авторът разработва модел, успешно трансформиран в учебник, приложим в обучението по турски език в академична среда и издаден на полски език във Варшава, Полша (2018).

Бих искала да обърна специално внимание на участието на кандидата по конкурса за професор в авторския колектив на *Академичния турско-български речник* (под научната редакция на проф. д-р Иван Добрев, В. Търново, 2009). Със своя обем и съдържателна специфика този речник все още е единственото по рода си лексикографско издание, което запълва осезаема празнина в двуезичната лексикография.

Представените за участие в конкурса публикации представляват оригинални научни изследвания, за които няма установено плагиатство.

Извън публикационната и преподавателска дейност доц. д-р Йорданова е осъществила координиране, ръководство и участие в национални и международни научни проекти, както и организиране и участие в национални и международни научни форуми.

Кандидатът е научен ръководител на двама успешно защитили докторанти (2019 г. и 2020 г.), като понастоящем също ръководи двама докторанти.

Въз основа на изложеното по-горе мога убедено да заявя, че доц. д-р Милена Йорданова, като единствен кандидат в конкурса за професор по 2.1. Филология (Тюркология и алтаистика; общо и сравнително езикознание), обявен в ДВ бр. 88/13.10.2020 г., стр. 73, отговаря на всички изисквания за заемане на тази длъжност. Това ми дава основание да дам своята положителна оценка и да предложа доц. д-р Милена Петрова Йорданова да бъде избрана на академичната длъжност „професор“ в научна област 2. Хуманитарни науки, професионално направление 2.1. Филология (Тюркология и алтаистика; общо и сравнително езикознание).

Проф. д-р Ирина Саръиванова